

U S T A V REPUBLIKE SRBIJE

I OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Republika Srbija je demokratska država svih građana koji u njoj žive, zasnovana na slobodama i pravima čoveka i građanina, na vladavini prava i na socijalnoj pravdi.

Član 2.

Suverenost pripada svim građanima Republike Srbije.

Građani ostvaruju suverenost referendumom, narodnom inicijativom i preko svojih slobodno izabраниh predstavnika.

Član 3.

U Republici Srbiji je slobodno sve što Ustavom i zakonom nije zabranjeno.

Ustavom se jamče i priznaju lična, politička, nacionalna, ekonomska, socijalna, kulturna i druga prava čoveka i građanina.

Član 4.

Teritorija Republike Srbije je jedinstvena i neotuđiva.

O promeni granice Republike Srbije odlučuju građani referendumom.

Član 5.

Republika Srbija ima grb, zastavu i himnu.

Grb, zastava i himna Republike Srbije utvrđuju se po postupku predviđenom za promenu Ustava.

Glavni grad Republike Srbije je Beograd.

Član 6.

U Republici Srbiji postoje Autonomna pokrajina Vojvodina i Autonomna pokrajina Kosovo i Metohija, kao oblici teritorijalne autonomije.

Član 7.

Opština je teritorijalna jedinica u kojoj se ostvaruje lokalna samouprava.

Grad Beograd je posebna teritorijalna jedinica.

Teritorijalna organizacija Republike Srbije uređuje se zakonom.

Član 8.

U Republici Srbiji u službenoj je upotrebi srpskohrvatski jezik i ćirilčko pismo, a latiničko pismo je u službenoj upotrebi na način utvrđen zakonom.

Na područjima Republike Srbije gde žive narodnosti u službenoj upotrebi su istovremeno i njihovi jezici i pisma, na način utvrđen zakonom.

Član 9.

Ustavotvorna i zakonodavna vlast pripada Narodnoj skupštini.

Republiku Srbiju predstavlja i njeno državno jedinstvo izražava predsednik Republike.

Izvršna vlast pripada Vladi.

Sudska vlast pripada sudovima.

Zaštita ustavnosti, kao i zaštita zakonitosti u skladu s Ustavom, pripada Ustavnom sudu.

Član 10.

Rad državnih organa je dostupan javnosti.

Javnost u radu državnih organa može se ograničiti ili isključiti samo u slučajevima koji se zakonom određuju.

II SLOBODE, PRAVA I DUŽNOSTI ČOVEKA I GRAĐANINA

Član 11.

Slobode i prava čoveka i građanina ograničeni su samo jednakim slobodama i pravima drugih, i kad je to Ustavom utvrđeno.

Član 12.

Slobode i prava ostvaruju se, a dužnosti se ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom.

Zakonom se može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje.

Zloupotreba sloboda i prava čoveka i građanina protivustavna je i kažnjiva, onako kako je to zakonom predviđeno.

Obezbeđuje se sudska zaštita sloboda i prava zajemčenih i priznatih Ustavom.

Član 13.

Građani su jednaki u pravima i dužnostima i imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko ili drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo.

Član 14.

Život čoveka je neprikosnoven.

Smrtna kazna može se izuzetno propisati i izreći samo za najteže oblike teških krivičnih dela.

Član 15.

Sloboda čoveka je neprikosnoven.

Niko ne može biti lišen slobode, osim u slučajevima i u postupku koji su utvrđeni zakonom.

Član 16.

Lice za koje postoji osnovana sumnja da je izvršilo krivično delo može, na osnovu odluke nadležnog suda, biti pritvoreno i zadržano u pritvoru, samo ako je to neophodno radi vođenja krivičnog postupka ili bezbednosti ljudi.

Trajanje pritvora mora biti svedeno na najkraće nužno vreme.

Pritvor može trajati po odluci prvostepenog suda najduže tri meseca od dana pritvaranja. Ovaj rok se može odlukom Vrhovnog suda produžiti još za tri meseca. Ako se do isteka tih rokova ne podigne optužnica, okrivljeni se pušta na slobodu.

Član 17.

Građanima je zajemčena sloboda kretanja i nastanjivanja i pravo da napuste Republiku Srbiju i u nju se vrate.

Sloboda kretanja i nastanjivanja može se ograničiti zakonom ako je neophodno za vođenje krivičnog postupka, sprečavanje zaraznih bolesti ili za odbranu Republike Srbije.

Član 18.

Ljudsko dostojanstvo i pravo na privatni život čoveka su nepovredivi.

Član 19.

Tajna pisma i drugih sredstava opštenja je nepovrediva.

Zakonom se može propisati da se, na osnovu odluke suda, može odstupiti od načela nepovredivosti tajne pisma i drugih sredstava opštenja, ako je neophodno za vođenje krivičnog postupka ili za odbranu Republike Srbije.

Član 20.

Zajemčena je zaštita tajnosti podataka o ličnosti.

Prikupljanje, obrada i korišćenje podataka o ličnosti uređuju se zakonom.

Član 21.

Stan je nepovrediv.

Zakonom se može propisati da službeno lice, na osnovu odluke sudfa, sme ući u stan ili druge prostorije protiv volje njihovog držaoca i u njima vršiti pretres. Pretres se vrši u prisustvu dva svedoka.

Pod uslovima predviđenim zakonom, službeno lice sme ući u tuđ stan ili druge prostorije i bez odluke suda i vršiti pretres, ako je to neophodno radi neposrednog hvatanja učinioca krivičnog dela ili radi spasavanja ljudi i dobara.

Član 22.

Svako ima pravo na za sve jednaku zaštitu svojih prava u postupku pred sudom, drugim državnim ili bilo kojim organom ili organizacijom.

Svakome je zajemčeno pravo na žalbu ili drugo pravno sredstvo protiv odluke kojom se rešava o njegovom pravu ili na zakonu zasnovanom interesu.

Član 23.

Niko ne može biti kažnjen za delo koje, pre neto što je učinjeno, nije bilo predviđeno zakonom ili propisom zasnovanim na zakonu kao kažnjivo delo, niti mu se može izreći kazna koja za to delo nije bila predviđena.

Krivična dela i sankcije za učinioce mogu se odrediti samo zakonom.

Niko ne može biti smatran krivim za krivično delo dok to ne bude utvrđeno pravosnažnom odlukom suda.

Lice koje je neopravdano osuđeno za krivično delo ili je bez osnova bilo lišeno slobode ima pravo na rehabilitaciju, na naknadu štete iz javnih prihoda, kao i druga prava utvrđena zakonom.

Član 24.

Svakome se zajemčuje pravo na odbranu i pravo da sebi uzme branioca pred sudom ili drugim organom nadležnim za vođenje postupka.

Niko ko je dostižan sudu ili drugom organu nadležnom za vođenje postupka ne može biti kažnjen ako mu, u skladu sa zakonom, nije bilo omogućeno da bude saslušan i da se brani.

Svako ima pravo da njegovom saslušanju prisustvuje branilac koga izabere.

Zakonom se određuje u kojim slučajevima okrivljeni mora imati branioca.

Član 25.

Svako ima pravo na naknadu materijalne i nematerijalne štete koju mu nezakonitim ili nepravilnim radom nanese službeno lice ili državni organ, ili organizacija koja vrši javna ovlašćenja, u skladu sa zakonom.

Štetu je dužna nadoknaditi Republika Srbija ili organizacija koja vrši javna ovlašćenja.

Član 26.

Jamči se poštovanje ljudske ličnosti i dostojanstva u krivičnom i svakom drugom postupku, u slučaju lišenja, odnosno ograničenja slobode, kao i za vreme izvršenja kazne.

Niko ne sme biti podvrgnut mučenju, ponižavajućem kažnjavanju ili postupanju.

Zabranjeno je vršiti na čoveku, bez njegove dozvole, medicinske i druge naučne oglede.

Član 27.

Pravo je čoveka da slobodno odlučuje o rađanju dece.

Član 28.

Majka i dete imaju posebnu zaštitu.

Posebnu zaštitu imaju maloletnici o kojima se roditelji ne staraju, kao i lica koja nisu u mogućnosti da sama brinu o sebi i zaštiti svojih prava i interesa.

Član 29.

Porodica ima posebnu zaštitu.

Brak i odnosi u braku i porodici uređuju se zakonom.

Roditelji imaju pravo i dužnost da se staraju o podizanju i vaspitanju svoje dece. Deca su dužna da se staraju o svojim roditeljima kojima je potrebna pomoć.

Deca rođena van braka imaju ista prava i dužnosti kao i deca rođena u braku.

Član 30.

Svako ima pravo na zaštitu zdravlja.

Deca, trudnice i stara lica imaju pravo na zdravstvenu zaštitu iz javnih prihoda, kad to pravo ne ostvaruju po nekom drugom osnovu, a druga lica pod uslovima utvrđenim zakonom.

Član 31.

Čovek ima pravo na zdravu životnu sredinu.

Svako je, u skladu sa zakonom, dužan da štiti i unapređuje životnu sredinu.

Član 32.

Školovanje je svakom dostupno, pod jednakim uslovima.

Osnovno školovanje je obavezno.

Za redovno školovanje koje se finansira iz javnih prihoda, građani ne plaćaju školarinu.

Pripadnici drugih naroda i narodnosti imaju pravo na obrazovanje na svom jeziku, u skladu sa zakonom.

Član 33.

Jamči se sloboda stvaranja i objavljivanja naučnih i umetničkih dela, naučnih otkrića i tehničkih izuma, a njihovim stvaraocima moralna i imovinska prava.

Način ostvarivanja i zaštita prava stvaralaca na njihova dela uređuju se zakonom.

Član 34.

Jamči se pravo svojine, u skladu s Ustavom, i sloboda preduzetništva.

Jamči se pravo na nasleđivanje, u skladu sa zakonom.

Svako može osnovati zadužbinu.

Član 35.

Svako ima pravo na rad.

Jamči se sloboda rada, slobodan izbor zanimanja i zaposlenja i učešće u upravljanju. Svakome je, pod jednakim uslovima, dostupno radno mesto i funkcija.

Zaposlenima može prestati radni odnos protiv njihove volje, pod uslovima i na način utvrđen zakonom i kolektivnim ugovorom.

Zabranjen je prinudni rad.

Član 36.

Zaposleni imaju pravo na odgovarajuću zaradu.

Jamči se, pod uslovima utvrđenim zakonom, pravo na materijalno obezbeđenje za vreme privremene nezaposlenosti.

Član 37.

Zaposleni imaju pravo na štrajk, u skladu sa zakonom.

Član 38.

Zaposleni imaju pravo na ograničeno radno vreme, na dnevni i nedeljni odmor i na plaćeni godišnji odmor i odsustvo, u skladu sa zakonom, odnosno kolektivnim ugovorom.

Zaposleni imaju pravo na zaštitu na radu, u skladu sa zakonom.

Omladina, žene i invalidi imaju posebnu zaštitu na radu, u skladu sa zakonom.

Član 39.

Građanima koji su delimično sposobni za rad zajemčuje se osposobljavanje za odgovarajući posao i obezbeđuju se uslovi za njihovo zapošljavanje, u skladu sa zakonom.

Država obezbeđuje socijalnu sigurnost građanima koji su nesposobni za rad, a nemaju sredstva za izdržavanje.

Član 40.

Obaveznim osiguranjem, zaposleni, u skladu sa zakonom, obezbeđuju sebi pravo na zdravstvenu zaštitu i druga prava za slučaj bolesti, prava za slučaj trudnoće, porođaja, smanjenja ili gubitka radne sposobnosti, nezaposlenosti i starosti i prava na druge oblike socijalnog osiguranja, a za članove svoje porodice - pravo na zdravstvenu zaštitu, pravo na porodičnu penziju, kao i druga prava po osnovu socijalnog osiguranja.

Prava iz socijalnog osiguranja za građane koji nisu obuhvaćeni obaveznim socijalnim osiguranjem uređuju se zakonom.

Član 41.

Jamči se sloboda veroispovesti, koja obuhvata slobodu verovanja, ispovedanja vere i vršenja verskih obreda.

Verske zajednice su odvojene od države i slobodne su u vršenju verskih poslova i verskih obreda.

Verska zajednica može osnivati verske škole i dobrotvorne organizacije.

Država može materijalno pomagati verske zajednice.

Član 42.

Građanin koji je navršio 18 godina života ima pravo da bira i da bude biran u Narodnu skupštinu i u druge organe i izborna tela.

Izbori su neposredni, biračko pravo je opšte i jednako, a glasanje je tajno.

Kandidata za narodnog poslanika i za druge organe i izborna tela može predložiti politička stranka, druga politička organizacija ili grupa građana.

Član 43.

Građanima se jamči sloboda zbora i drugog okupljanja i bez odobrenja, uz prethodnu prijavu nadležnom organu.

Sloboda zbora i drugog okupljanja građana može se ograničiti odlukom nadležnog organa, radi sprečavanja ometanja javnog saobraćaja, ugrožavanja zdravlja, javnog morala ili bezbednosti ljudi i imovine.

Član 44.

Jamči se sloboda političkog, sindikalnog i drugog organizovanja i delovanja i bez odobrenja, uz upis u registar kod nadležnog organa.

Zabranjeno je delovanje koje ima za cilj nasilno menjanje Ustavom utvrđenog poretka, narušavanje teritorijalne celokupnosti i nezavisnosti Republike Srbije, kršenje Ustavom zajemčenih sloboda i prava čoveka i građanina, izazivanje i podsticanje nacionalne, rasne i verske netrpeljivosti i mržnje.

Član 45.

Jamči se sloboda savesti, misli i javnog izražavanja mišljenja.

Član 46.

Jamči se sloboda štampe i drugih vidova javnog obaveštavanja.

Građani imaju pravo da u sredstvima javnog obaveštavanja izražavaju i objavljuju svoja mišljenja.

Izdavanje novina i javno obaveštavanje drugim sredstvima dostupno je svima i bez odobrenja, uz upis u registar kod nadležnog organa.

Organizacije radija i televizije osnivaju se u skladu sa zakonom.

Jamči se pravo na ispravku objavljenog netačnog obaveštenja kojim se povređuje nečije pravo ili interes, kao i pravo na naknadu moralne i materijalne štete nastale po ovom osnovu.

Zabranjena je cenzura štampe i drugih vidova javnog obaveštavanja. Niko ne može sprečavati rasturanje štampe i širenje drugih obaveštenja, osim ako se odlukom nadležnog suda utvrdi da se njima poziva na nasilno rušenje Ustavom utvrđenog uređenja, narušavanje teritorijalne celokupnosti i nezavisnosti Republike Srbije, kršenje zajemčenih sloboda i prava čoveka i građanina ili se izaziva i podstiče nacionalna, rasna ili verska netrpeljivost i mržnja.

Sredstva javnog obaveštavanja koja se finansiraju iz javnih prihoda dužna su da blagovremeno i nepristrasno obaveštavaju javnost.

Član 47.

Građanin Republike Srbije ima državljanstvo Republike Srbije.

Građanin Republike Srbije ne može biti lišen državljanstva, prognan ili ekstradiran.

Državljanstvo se stiče i prestaje na način utvrđen zakonom.

Građaninu Republike Srbije koji ima i drugo državljanstvo može se oduzeti državljanstvo Republike Srbije samo ako odbije da ispuni Ustavom određenu dužnost građanina.

Član 48.

Građanin ima pravo da javno kritikuje rad državnih i drugih organa i organizacija i funkcionera, da im podnosi predstavke, peticije i predloge i da na njih dobije odgovor ako ga traži.

Građanin ne može biti pozvan na odgovornost niti trpeti druge štetne posledice za stavove iznete u javnoj kritici ili u podnetoj predstavi, peticiji i predlogu, osim ako je time učinio krivično delo.

Član 49.

Građaninu se jamči sloboda izražavanja nacionalne pripadnosti i kulture i sloboda upotrebe svog jezika i pisma.

Građanin nije dužan da se izjašnjava o svojoj nacionalnoj pripadnosti.

Član 50.

Stranac u Republici Srbiji ima slobode i prava čoveka utvrđene Ustavom i druga prava i dužnosti utvrđene zakonom.

Jamči se pravo azila stranom državljaninu i licu bez državljanstva koje se progoni zbog zalaganja za demokratske poglede i zbog učešća u pokretima za socijalno i nacionalno oslobođenje, za slobodu i prava ljudske ličnosti, ili za slobodu naučnog ili umetničkog stvaranja.

Član 51.

Odbrana Republike Srbije je pravo i dužnost svakog građanina.

Niko nema pravo da prizna ili potpiše kapitulaciju, niti da prihvati ili prizna okupaciju Republike Srbije ili bilo kojeg njenog dela.

Izdaja Republike Srbije je zločin prema narodu i kažnjava se kao teško krivično delo.

Član 52.

Svako je dužan da plaća poreze i druge dažbine utvrđene zakonom.

Član 53.

Svako je dužan da se pridržava Ustava i zakona.

Svako je dužan da savesno i odgovorno vrši javnu funkciju.

Član 54.

Dužnost je svakoga da drugome pruži pomoć u nevolji i da učestvuje u otklanjanju opšte opasnosti.

III EKONOMSKO I SOCIJALNO UREĐENJE

Član 55.

Ekonomsko i socijalno uređenje zasniva se na slobodnom privređivanju svim oblicima svojine na jedinstvenom tržištu robe, rada i kapitala; na samostalnosti preduzeća i svih drugih oblika organizovanja; na upravljanju i prisvajanju po osnovu svojine i rada; kao i na pravu zaposlenih i pravu drugih građana na socijalnu sigurnost.

Država, merama razvojne, ekonomske i socijalne politike, pod jednakim uslovima, podstiče povećanje ekonomskog i socijalnog blagostanja građana.

Član 56.

Jamči se društvena, državna, privatna i zadružna svojina i drugi oblici svojine.

Svi oblici svojine imaju jednaku pravnu zaštitu.

Strano lice može sticati pravo svojine pod uslovima utvrđenim zakonom.

Član 57.

Privredne i druge delatnosti obavljaju se slobodno i pod jednakim uslovima, u skladu s Ustavom i zakonom.

Jamči se pravo stranom licu da obavlja privrednu ili drugu delatnost i prava po osnovu ulaganja i poslovanja, pod uslovima koji su zakonom utvrđeni za domaća lica.

Član 58.

Svojina i rad su osnove upravljanja i učešća u odlučivanju.

Zaposleni upravljaju u društvenom preduzeću i učestvuju u upravljanju u drugim vrstama preduzeća i drugim organizacijama u kojima rade, odnosno u koje ulažu sredstva, u skladu sa zakonom i kolektivnim ugovorom.

Član 59.

Svojinska prava i obaveze na sredstvima u društvenoj i državnoj svojini i uslovi pod kojima se ta sredstva mogu pretvarati u druge oblike svojine uređuju se zakonom.

Sredstva iz društvene i državne svojine otuđuju se po tržišnim uslovima, u skladu sa zakonom.

Član 60.

Prirodna bogatstva i dobra u opštoj upotrebi, kao dobra od opšteg interesa, i gradsko građevinsko zemljište u državnoj su ili društvenoj svojini.

Pojedina dobra u opštoj upotrebi mogu biti i u privatnoj svojini, pod uslovima utvrđenim zakonom.

Na dobrima od opšteg interesa i na gradskom građevinskom zemljištu može se, pod uslovima utvrđenim zakonom, steći pravo korišćenja.

Svojina na stvari od posebnog kulturnog, naučnog, umetničkog ili istorijskog značaja ili od značaja za zaštitu prirode može se ograničiti, na osnovu zakona, uz naknadu, ako to zahteva opšti interes.

Zaštita, korišćenje, unapređivanje i upravljanje dobrima od opšteg interesa ostvaruju se pod uslovima i na način utvrđen zakonom.

Zakonom se uređuje plaćanje naknade za korišćenje dobara od opšteg interesa i gradskog građevinskog zemljišta.

Član 61.

Građaninu se jamči svojina na poljoprivredno zemljište i na druge nepokretne i pokretne stvari, a na šume i šumsko zemljište u zakonom utvrđenim granicama.

Član 62.

Fizička i pravna lica ostvaruju svojinska prava na nepokretnosti prema njenoj prirodi i nameni, u skladu sa zakonom.

Član 63.

Nepokretnosti se mogu, uz pravičnu naknadu koja ne može biti niža od tržišne cene, ekspropisati ili se svojina na njima može ograničiti, ako to zahteva opšti interes utvrđen na osnovu zakona.

Član 64.

Slobodni su razmena robe i usluga i kretanje kapitala i radnika.

Preduzeće i druga organizacija slobodno se organizuju, samostalni su u obavljanju delatnosti, povezivanju i udruživanju, imaju isti položaj u pogledu opštih uslova privređivanja i pravne zaštite i za svoje obaveze u pravnom prometu odgovaraju sredstvima kojima raspolažu.

Protivustavan je svaki akt i svaka radnja kojima se stvara ili podstiče monopolski položaj, odnosno na drugi način ograničava tržište.

Član 65.

Zakonom se utvrđuju uslovi i način obavljanja delatnosti, odnosno poslova za koje se obrazuju javne službe.

Član 66.

Preduzeće i druga organizacija mogu obavljati delatnost i ulagati sredstva u inostranstvu pod uslovima utvrđenim zakonom.

Član 67.

Za vreme neposredne ratne opasnosti, ratnog stanja ili elementarnih nepogoda većih razmera, zakonom se može ograničiti raspolaganje ili utvrditi poseban način korišćenja dela sredstava pravnih i fizičkih lica, dok takvo stanje traje.

Član 68.

Sredstva za ostvarivanje Ustavom zajemčenih prava građana i zakonom utvrđenog opšteg interesa u oblastima zdravstvene zaštite, socijalne zaštite, boračke i invalidske zaštite, društvene brige o deci i drugih oblika socijalne sigurnosti, obrazovanja, nauke, kulture, fizičke kulture, kao i u drugim oblastima koje su utvrđene zakonom, obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije.

Sredstva za ostvarivanje prava po osnovu obaveznog socijalnog osiguranja i za slučaj privremene nezaposlenosti obezbeđuju zaposleni, drugi osiguranici i poslodavci, preko organizacije kojom upravljaju osiguranici i korisnici, u skladu sa zakonom.

Član 69.

Republika Srbija, autonomna pokrajina, grad Beograd i opština imaju budžete u kojima se iskazuju svi njihovi prihodi i rashodi.

Sredstva budžeta obezbeđuju se iz poreza i drugih zakonom utvrđenih prihoda.

Obaveza plaćanja poreza i drugih dažbina utvrđuje se prema ekonomskoj snazi obveznika.

Zakon, drugi propis ili opšti akt kojim se stvaraju obaveze za budžet ne može se doneti ako prethodno organ koji donosi odgovarajući propis, odnosno akt ne utvrdi da su za izvršavanje tih obaveza obezbeđena sredstva.

IV PRAVA I DUŽNOSTI REPUBLIKE SRBIJE

Član 70.

Prava i dužnosti Republike Srbije vrše Ustavom određeni republički organi.

Slobode i prava čoveka i građanina, jednakost pred zakonom, samostalnost i jednak položaj preduzeća i drugih organizacija, osnova su i mera ovlašćenja i odgovornosti republičkih organa.

Član 71.

Republički organi, u okviru Ustavom utvrđenih prava i dužnosti Republike Srbije, utvrđuju politiku, donose i izvršavaju zakone, druge propise i opšte akte, vrše ustavno-sudsku i sudsku zaštitu ustavnosti i zakonitosti.

Drugim organima i organizacijama u Republici Srbiji može se poveriti izvršavanje zakona i ostalih propisa i opštih akata iz okvira prava i dužnosti Republike Srbije, s tim što su republički organi odgovorni za njihovo izvršavanje.

Član 72.

Republika Srbija uređuje i obezbeđuje:

1. suverenost, nezavisnost i teritorijalnu celokupnost Republike Srbije i njen međunarodni položaj i odnose s drugim državama i međunarodnim organizacijama;
2. ostvarivanje i zaštitu sloboda i prava čoveka i građanina; ustavnost i zakonitost;
3. odbranu i bezbednost Republike Srbije i njenih građana; mere za slučaj vanrednog stanja;
4. svojinske i obligacione odnose i zaštitu svih oblika svojine; pravni položaj preduzeća i drugih organizacija, njihovih udruženja i komora; finansijski sistem; sistem u oblastima ekonomskih odnosa sa inostranstvom, tržišta, planiranja, radnih odnosa, zaštite na radu, zapošljavanja, socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti, kao i druge ekonomske i socijalne odnose od opšteg interesa;
5. sistem zaštite i unapređivanja životne sredine; zaštitu i unapređivanje biljnog i životinjskog sveta;
6. sistem u oblastima zdravstva, socijalne zaštite, boračke i invalidske zaštite, društvene brige o deci i omladini, obrazovanja, kulture i zaštite kulturnih dobara, fizičke kulture, društvenog i javnog obaveštavanja;
7. sistem javnih službi;
8. kontrolu zakonitosti raspolaganja sredstvima pravnih lica, finansijsku reviziju javnih rashoda i način jedinstvenog organizovanja tih poslova; prikupljanje statističkih i drugih podataka od opšteg interesa;
9. osnovne ciljeve i pravce privrednog, naučnog, tehnološkog, demografskog, regionalnog i socijalnog razvoja, razvoja poljoprivrede i sela; organizacije i korišćenja prostora; politiku i mere za usmeravanje i podsticanje razvoja, uključujući i razvoj nedovoljno razvijenih područja; robne rezerve;
10. finansiranje ostvarivanja prava i dužnosti Republike Srbije utvrđenih Ustavom i zakonom;
11. organizaciju, nadležnost i rad republičkih organa;
12. druge odnose od interesa za Republiku Srbiju, u skladu s Ustavom.

Republika Srbija održava veze sa Srbima koji žive izvan Republike Srbije, radi očuvanja njihove nacionalne i kulturno-istorijske samosvojnosti.

V REPUBLIČKI ORGANI

Narodna skupština

Član 73.

Narodna skupština:

1. odlučuje o promeni Ustava;
2. donosi zakone, druge propise i opšte akte;
3. donosi plan razvoja, prostorni plan, budžet i završni račun;
4. utvrđuje predlog odluke o promeni granice Republike Srbije;
5. utvrđuje teritorijalnu organizaciju u Republici Srbiji;
6. odlučuje o ratu i miru;
7. ratifikuje međunarodne ugovore;
8. raspisuje republički referendum;
9. raspisuje republički javni zajam i odlučuje o zaduživanju Republike Srbije;
10. bira i razrešava: predsednika i potpredsednika Narodne skupštine; predsednika, potpredsednika i ministre u Vladi; predsednika i sudije Ustavnog suda, Vrhovnog suda i drugih sudova; Republičkog javnog tužioca i javne tužioce; guvernera Narodne banke i druge funkcionere određene zakonom;
11. obavlja kontrolu nad radom Vlade i drugih organa i funkcionera odgovornih Narodnoj skupštini, u skladu s Ustavom i zakonom;
12. daje amnestiju za krivična dela;
13. obavlja i druge poslove u skladu s Ustavom.

Član 74.

Narodna skupština ima 250 narodnih poslanika.

Narodni poslanici se biraju na neposrednim izborima, tajnim glasanjem.

Izbor i prestanak mandata narodnih poslanika i obrazovanje izbornih jedinica uređuju se zakonom.

Član 75.

Narodni poslanici biraju se na četiri godine.

Izbori za narodne poslanike moraju se održati najkasnije 30 dana pre isteka mandata narodnih poslanika kojima mandat ističe.

Danom verifikacije mandata novih narodnih poslanika prestaje funkcija narodnih poslanika čiji mandat ističe.

Narodna skupština može, u slučaju neposredne ratne opasnosti ili ratnog stanja, odlučiti da se mandat narodnih poslanika produži dok takvo stanje traje, odnosno dok ne budu stvoreni uslovi za izbor narodnih poslanika.

Član 76.

Narodni poslanik predstavlja građane izborne jedinice u kojoj je izabran.

Član 77.

Narodni poslanik uživa imunitet.

Narodni poslanik ne može biti pozvan na krivičnu odgovornost, pritvoren ili kažnjen za izraženo mišljenje ili davanje glasa u Narodnoj skupštini.

Narodni poslanik ne može biti pritvoren bez odobrenja Narodne skupštine, osim ako je zatečen u vršenju krivičnog dela za koje je propisana kazna zatvora u trajanju dužem od pet godina.

Protiv narodnog poslanika koji se pozove na imunitet ne može se, bez odobrenja Narodne skupštine, pokrenuti krivični postupak ili drugi postupak u kome se može izreći kazna zatvora.

Narodna skupština može odlučiti da se primeni imunitet prema narodnom poslaniku i ako se sam na njega nije pozvao, kad je to potrebno radi vršenja njegove funkcije.

Član 78.

Narodna skupština bira predsednika i potpredsednike iz reda narodnih poslanika, na četiri godine.

Predsednik predstavlja Narodnu skupštinu i vrši druge poslove predviđene Ustavom, zakonom i poslovníkom.

Predsednik Narodne skupštine raspisuje izbore za narodne poslanike i za predsednika Republike.

Član 79.

Narodna skupština sastaje se obavezno u dva redovna zasedanja godišnje.

Prvo redovno zasedanje počinje prvog radnog dana u martu, a drugo redovno zasedanje počinje prvog radnog dana u oktobru. Redovno zasedanje ne može trajati duže od 90 dana.

Narodna skupština sastaje se u vanredno zasedanje na zahtev najmanje trećine od ukupnog broja narodnih poslanika ili na zahtev Vlade, sa unapred utvrđenim dnevnim redom.

Narodna skupština sastaje se bez poziva u slučaju proglašenja vanrednog stanja na delu teritorije Republike Srbije.

Član 80.

Narodna skupština odlučuje većinom glasova na sednici kojoj prisustvuje većina od ukupnog broja narodnih poslanika, ako Ustavom nije predviđena posebna većina.

Pravo predlaganja zakona, drugih propisa i opštih akata imaju Vlada, svaki narodni poslanik, skupština autonomne pokrajine ili najmanje 15.000 birača.

Član 81.

Narodna skupština može odlučiti da o pojedinim pitanjima iz njene nadležnosti odluku donesu građani republičkim referendumom.

Narodna skupština dužna je da odluči o zahtevu za raspisivanje republičkog referenduma koji podnese najmanje 100.000 birača.

Član 82.

Narodna skupština uređuje svoj rad i organizaciju i način ostvarivanja prava i dužnosti narodnih poslanika.

Predsednik Republike

Član 83.

Predsednik Republike:

1. predlaže Narodnoj skupštini kandidata za predsednika Vlade, pošto sasluša mišljenje predstavnika većine u Narodnoj skupštini;
2. predlaže Narodnoj skupštini kandidate za predsednika i sudije Ustavnog suda;
3. ukazom proglašava zakone;
4. obavlja poslove iz oblasti odnosa Republike Srbije sa drugim državama i međunarodnim organizacijama, u skladu sa zakonom;
5. rukovodi oružanim snagama u miru i ratu i narodnim otporom u ratu; naređuje opštu i delimičnu mobilizaciju; organizuje pripreme za odbranu u skladu sa zakonom;
6. kad Narodna skupština nije u mogućnosti da se sastane, po pribavljenom mišljenju predsednik Vlade, utvrđuje postojanje neposredne ratne opasnosti ili proglašava ratno stanje;
7. po svojoj inicijativi ili na predlog Vlade, za vreme ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti, donosi akte o pitanjima iz nadležnosti Narodne skupštine, s tim što je dužan da ih podnese na potvrdu Narodnoj skupštini čim ona bude u mogućnosti da se sastane. Aktima donetim za vreme ratnog stanja mogu se ograničiti pojedine slobode i prava čoveka i građanina i izmeniti organizacija, sastav i ovlašćenja Vlade i ministarstava, sudova i javnih tužilaštava;

8. na predlog Vlade, kada su na delu teritorije Republike Srbije ugroženi bezbednost Republike Srbije, slobode i prava čoveka i građanina ili rad državih organa, proglašava vanredno stanje i donosi akte za preduzimanje mera koje takve okolnosti iziskuju, u skladu s Ustavom i zakonom;

9. daje pomilovanja;

10. dodeljuje odlikovanja i priznanja utvrđena zakonom;

11. obrazuje stručne i druge službe za obavljanje poslova iz svoje nadležnosti;

12. obavlja i druge poslove u skladu s Ustavom.

Član 84.

Predsednik Republike ukazom proglašava zakon u roku od sedam dana od dana njegovog usvajanja u Narodnoj skupštini. U tom roku predsednik Republike može zahtevati da Narodna skupština ponovo glasa o zakonu.

Predsednik Republike je dužan da proglasi ponovo izglasani zakon u Narodnoj skupštini.

Član 85.

Predsednik Republike može tražiti od Vlade da izloži stavove o pojedinim pitanjima iz njene nadležnosti.

Član 86.

Predsednik Republike se bira na neposrednim izborima, tajnim glasanjem.

Mandat predsednika Republike traje pet godina.

Isto lice može biti izabrano za predsednika Republike najviše dva puta.

Izbor za predsednika Republike mora se održati najkasnije 30 dana pre isteka mandata predsednika Republike kome mandat ističe.

Prilikom stupanja na dužnost, predsednik Republike pred Narodnom skupštinom polaže zakletvu koja glasi:

"Zaklinjem se da ću sve svoje snage posvetiti očuvanju suverenosti i celine teritorije Republike Srbije, ostvarivanju ljudskih i građanskih sloboda i prava, poštovanju i odbrani Ustava i zakona, očuvanju mira i blagostanja svih građana Republike Srbije i da ću savesno i odgovorno ispunjavati sve svoje dužnosti."

U slučaju neposredne ratne opasnosti ili ratnog stanja, mandat predsednika Republike produžava se dok takvo stanje traje, odnosno dok se ne stvore uslovi za izbor predsednika Republike.

Predsednik Republike ne može obavljati drugu javnu funkciju ili profesionalnu delatnost.

Predsednik Republike uživa imunitet kao narodni poslanik. O imunitetu predsednika Republike odlučuje Narodna skupština.

Član 87.

Predsjedniku Republike prestaje mandat pre isteka vremena na koje je biran u slučaju opoziva ili ostavke.

Kad predsjednik Republike podnese ostavku on o tome obaveštava javnost i predsjednika Narodne skupštine.

Danom podnošenja ostavke predsjedniku Republike prestaje mandat.

Ako je predsjedniku Republike prestao mandat pre isteka vremena na koje je biran, dužnost predsjednika Republike do izbora novog predsjednika Republike vrši predsjednik Narodne skupštine.

U slučaju prestanka mandata predsjednika Republike pre isteka vremena na koje je biran, izbori za novog predsjednika Republike moraju se održati u roku od 60 dana od dana prestanka mandata predsjednika Republike.

Ako je predsjednik Republike iz bilo kog razloga privremeno sprečen da vrši svoju funkciju, zamenjuje ga predsjednik Narodne skupštine.

Postupak izbora i opoziva predsjednika Republike uređuje se zakonom.

Član 88.

Predsjednik Republike odgovoran je građanima Republike Srbije.

Kad Narodna skupština oceni da je predsjednik Republike prekršio Ustav, pokreće postupak za njegov opoziv, ako se o tome izjasni dve trećine od ukupnog broja narodnih poslanika.

O opozivu predsjednika Republike odlučuje se neposrednim i tajnim izjašnjavanjem birača. Predsjednik Republike je opozvan ako za opoziv glasa većina od ukupnog broja birača.

Ako birači ne opozovu predsjednika Republike, Narodna skupština se raspušta.

Član 89.

Predsjednik Republike, na obrazložen predlog Vlade, može odlučiti da se Narodna skupština raspusti.

Raspuštanjem Narodne skupštine prestaje i mandat Vlade.

U slučaju raspuštanja Narodne skupštine, izbori za novu Narodnu skupštinu moraju se održati u roku od 60 dana od dana njenog raspuštanja.

Narodna skupština ne može se raspustiti za vreme ratnog stanja, neposredne ratne opasnosti ili vanrednog stanja.

Vlada

Član 90.

Vlada:

1. vodi politiku Republike Srbije i izvršava zakone, druge propise i opšte akte Narodne skupštine u skladu s Ustavom;
2. donosi uredbе, odluke i druge akte za izvršavanje zakona;
3. predlaže plan razvoja, prostorni plan, budžet i završni račun;
4. predlaže zakone, druge propise i opšte akte;
5. utvrđuje načela za unutrašnju organizaciju ministarstava i drugih organa uprave i posebnih organizacija; postavlja i razrešava funkcionere u ministarstvima i posebnim organizacijama;
6. usmerava i usklađuje rad ministarstava i posebnih organizacija;
7. vrši nadzor nad radom ministarstava i posebnih organizacija; poništava ili ukida njihove propise koji su u suprotnosti sa zakonom ili propisom koji je ona donela;
8. daje mišljenje o predlogu zakona i drugog propisa ili opšteg akta koji je Narodnoj skupštini podneo drugi predlagač;
9. obrazuje stručne i druge službe za svoje potrebe;
10. obavlja i druge poslove u skladu s Ustavom i zakonom.

Član 91.

Vladu sačinjavaju predsednik, potpredsednici i ministri.

Ako su predsednik i potpredsednici Vlade ili ministri izabrani iz reda narodnih poslanika, zadržavaju mandat narodnih poslanika.

Organizacija i način rada i odlučivanja Vlade uređuju se zakonom i poslovnikom.

Predsednik, potpredsednici i ministri uživaju imunitet kao narodni poslanici. O imunitetu predsednika i potpredsednika Vlade i ministra odlučuje Vlada.

Član 92.

Kandidat za predsednika Vlade iznosi pred Narodnom skupštinom svoj program i predlaže sastav Vlade.

Vlada je izabrana ako je za njen izbor glasala većina od ukupnog broja narodnih poslanika.

Posle svakog konstituisanja novoizabrane Narodne skupštine bira se i Vlada.

Član 93.

Vlada i svaki njen član za svoj rad odgovaraju Narodnoj skupštini.

Narodna skupština može izglasati nepoverenje Vladi ili pojedinom njenom članu.

Predlog za izglasavanje nepoverenja Vladi ili pojedinom njenom članu može podneti najmanje 20 narodnih poslanika.

Glasanju o nepoverenju Vladi može se pristupiti tek posle tri dana od dana podnošenja predloga za izglasavanje nepoverenja.

Vlada može postaviti pitanje svog poverenja u Narodnoj skupštini.

Predsednik Vlade može predložiti Narodnoj skupštini razrešenje pojedinih članova Vlade.

Odluka o razrešenju Vlade ili pojedinog njenog člana smatra se usvojenom ako je za nju glasala većina od ukupnog broja narodnih poslanika.

Vlada i svaki njen član mogu Narodnoj skupštini podneti ostavku. Ostavka ili razrešenje od dužnosti predsednika Vlade povlači ostavku cele Vlade.

Vlada kojoj je izglasano nepoverenje, koja je podnela ostavku ili kojoj je prestao mandat zbog raspuštanja Narodne skupštine, ostaje na dužnosti do izbora nove Vlade.

Član 94.

Poslove državne uprave obavljaju ministarstva.

Ministarstva primenjuju zakone i druge propise i opšte akte Narodne skupštine i Vlade, kao i opšte akte predsednika Republike, rešavaju u upravnim stvarima, vrše upravni nadzor i obavljaju druge upravne poslove utvrđene zakonom.

Ministarstva su samostalna u vršenju Ustavom i zakonom određenih nadležnosti.

Za obavljanje određenih poslova državne uprave obrazuju se organi uprave u sastavu ministarstva, a za vršenje stručnih poslova obrazuju se posebne organizacije.

Zakonom se uređuje organizacija i nadležnost ministarstava, organa uprave u njihovom sastavu i posebnih organizacija.

Određena upravna ovlašćenja zakonom se mogu poveriti preduzećima i drugim organizacijama.

Sudovi i javna tužilaštva

Član 95.

Sudovi štite slobode i prava građana, zakonom utvrđena prava i interese pravnih subjekata i obezbeđuju ustavnost i zakonitost.

Član 96.

Sudovi su samostalni i nezavisni u svom radu i sude na osnovu Ustava, zakona i drugih opštih akata.

Niko ko učestvuje u suđenju ne može biti pozvan na odgovornost za mišljenje dato prilikom donošenja sudske odluke, a u postupku pokrenutom zbog krivičnog dela učinjenog u vršenju sudijske funkcije ne može biti pritvoren bez odobrenja Narodne skupštine.

Član 97.

Raspravljanje pred sudom je javno.

Radi čuvanja tajne, zaštite morala, interesa maloletnika ili zaštite drugih opštih interesa, zakonom se određuje u kojim se slučajevima u raspravi može isključiti javnost.

Član 98.

Sud sudi u veću.

Zakonom se može odrediti da u određenim stvarima sudi sudija pojedinac.

Član 99.

U suđenju učestvuju sudije i sudije porotnici, na način utvrđen zakonom.

Zakonom se može propisati da u određenim sudovima i u određenim stvarima sude samo sudije.

Član 100.

Sudija ne može obavljati službu ili posao koji su zakonom utvrđeni kao nespojivi sa sudijskom funkcijom.

Član 101.

Sudijska funkcija je stalna.

Sudiji prestaje sudijska funkcija kad to sam zatraži ili kad ispuni uslove za starosnu penziju utvrđene zakonom.

Sudija ne može biti protiv svoje volje razrešen dužnosti, osim kad je osuđen za krivično delo na безусловnu kaznu zatvora od najmanje šest meseci ili za kažnjivo delo koje ga čini nepodobnim za vršenje sudijske funkcije, kad nestručno i nesavesno obavlja sudijsku funkciju ili kad trajno izgubi radnu sposobnost za vršenje sudijske funkcije.

Vrhovni sud, u skladu sa zakonom, utvrđuje postojanje razloga za prestanak sudijske funkcije, odnosno za razrešenje sudije, i o tome obaveštava Narodnu skupštinu.

Sudija ne može biti premešten protiv svoje volje.

Član 102.

Organizacija, osnivanje, nadležnost i sastav sudova i postupak pred sudovima uređuju se zakonom.

Vrhovni sud Srbije je najviši sud u Republici Srbiji.

Član 103.

Javno tužilaštvo je samostalni državni organ koji goni učinioce krivičnih i drugih zakonom određenih kažnjivih dela i ulaže pravna sredstva radi zaštite ustavnosti i zakonitosti.

Javno tužilaštvo vrši svoju funkciju na osnovu Ustava i zakona.

Javni tužilac ne može biti pozvan na odgovornost za mišljenje dato u vršenju tužilačke funkcije, a u postupku pokrenutom zbog krivičnog dela učinjenog u vršenju tužilačke funkcije ne može biti pritvoren bez odobrenja Narodne skupštine.

Član 104.

Osnivanje, organizacija i nadležnost javnog tužilaštva uređuje se zakonom.

Republički javni tužilac vrši funkciju javnog tužilaštva u okviru prava i dužnosti Republike Srbije.

Član 105.

Javni tužilac ne može obavljati službu ili posao zakonom utvrđen kao nespojiv sa njegovom funkcijom.

Član 106.

Funkcija javnog tužioca je stalna. Javnom tužiocu ne može prestati funkcija niti može biti protiv svoje volje razrešen dužnosti, osim u slučajevima predviđenim za sudiju, na način utvrđen zakonom.

Narodna banka

Član 107.

Republika Srbija ima Narodnu banku.

Status, organizacija, upravljanje i poslovanje Narodne banke uređuje se zakonom.

VI TERITORIJALNA ORGANIZACIJA

Autonomna pokrajina Vojvodina i Autonomna pokrajina Kosovo i Metohija

Član 108.

Autonomne pokrajine obrazovane su u skladu sa posebnim nacionalnim, istorijskim, kulturnim i drugim svojstvima njihovih područja.

Građani u autonomnoj pokrajini samostalno ostvaruju prava i ispunjavaju dužnosti utvrđene Ustavom i zakonom.

Teritorija autonomne pokrajine utvrđuje se zakonom.

Član 109.

Autonomna pokrajina, preko svojih organa:

1. donosi program privrednog, naučnog, tehnološkog, demografskog, regionalnog i socijalnog razvoja, razvoja poljoprivrede i sela, u skladu sa planom razvoja Republike Srbije, i utvrđuje mere za njegovo sprovođenje;

2. donosi budžet i završni račun;

3. donosi odluke i opšte akte, u skladu s Ustavom i zakonom, kojima uređuje pojedina pitanja od interesa za građane u autonomnoj pokrajini u oblastima: kulture; obrazovanja; službene upotrebe jezika i pisma narodnosti; javnog obaveštavanja; zdravstvene i socijalne zaštite; društvene brige o deci; zaštite i unapređivanja životne sredine; urbanizma, i u drugim oblastima utvrđenim zakonom;

4. izvršava zakone, druge propise i opšte akte Republike Srbije čije je izvršavanje povereno organima autonomne pokrajine i donosi propise za njihovo izvršavanje kad je to zakonom predviđeno; obezbeđuje izvršavanje pokrajinskih odluka i opštih akata;

5. obrazuje organe, organizacije i službe autonomne pokrajine i uređuje njihovu organizaciju i rad;

6. obavlja i druge poslove utvrđene Ustavom i zakonom, kao i statutom autonomne pokrajine.

Republika Srbija može zakonom poveriti autonomnoj pokrajini vršenje pojedinih poslova iz okvira svojih prava i dužnosti i preneti joj sredstva za te poslove.

Autonomnoj pokrajini pripadaju prihodi utvrđeni zakonom.

Član 110.

Statut je najviši pravni akt autonomne pokrajine kojim se, na osnovu Ustava, utvrđuju nadležnosti autonomne pokrajine, izbor, organizacija i rad njenih organa i druga pitanja od interesa za autonomnu pokrajinu.

Statut autonomne pokrajine donosi njena skupština, uz prethodnu saglasnost Narodne skupštine.

Poslanici u skupštini autonomne pokrajine ne mogu biti pozvani na odgovornost za izraženo mišljenje ili davanje glasa u skupštini autonomne pokrajine. Isti imunitet uživaju članovi izvršnog veća.

Član 111.

Organi autonomne pokrajine su skupština, izvršno veće i organi uprave.

Skupštinu autonomne pokrajine čine poslanici izabrani na neposrednim izborima, tajnim glasanje.

Član 112.

Ako organ autonomne pokrajine, i pored upozorenja odgovarajućeg republičkog organa, ne izvršava odluku ili opšti akt autonomne pokrajine, republički organ može neposredno obezbediti njegovo izvršavanje.

Opština

Član 113.

Opština, preko svojih organa, u skladu sa zakonom:

1. donosi program razvoja, urbanistički plan, budžet i završni račun;
2. uređuje i obezbeđuje obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti;
3. uređuje i obezbeđuje korišćenje gradskog građevinskog zemljišta i poslovnog prostora;
4. stara se o izgradnji, održavanju i korišćenju lokalnih puteva i ulica i drugih javnih objekata od opštinskog značaja;
5. stara se o zadovoljavanju određenih potreba građana u oblastima: kulture; obrazovanja; zdravstvene i socijalne zaštite; društvene brige i deci; fizičke kulture; javnog obaveštavanja; zanatstva, turizma i ugostiteljstva; zaštite i unapređivanja životne sredine, i u drugim oblastima od neposrednog interesa za građane;
6. izvršava zakone, druge propise i opšte akte Republike Srbije čije izvršavanje je povereno opštini; obezbeđuje izvršavanje propisa i opštih akata opštine;
7. obrazuje organe, organizacije i službe za potrebe opštine i uređuje njihovu organizaciju i rad;
8. obavlja i druge poslove utvrđene Ustavom i zakonom, kao i statutom opštine.

Sistem lokalne samouprave uređuje se zakonom.

Republika Srbija može zakonom poveriti vršenje pojedinih poslova određenoj opštini i preneti joj sredstva za te poslove.

Član 114.

Za obavljanje Ustavom i zakonom utvrđenih poslova, opštini pripadaju prihodi utvrđeni zakonom.

Za zadovoljavanje potreba građana u opštini sredstva se mogu prikupljati na osnovu neposrednog izjašnjavanja građana, u skladu sa zakonom.

Član 115.

Opština ima statut kojim se, na osnovu Ustava i zakona, uređuju poslovi opštine i organizacija i rad organa opštine, kao i druga pitanja od interesa za opštinu.

Statut donosi skupština opštine.

Član 116.

O poslovima opštine građani odlučuju referendumom i preko svojih predstavnika u skupštini opštine.

Skupštinu opštine čine odbornici izabrani na neposrednim izborima, tajnim glasanjem.

Član 117.

Zakonom se pojedina opština može utvrditi kao grad na čijoj teritoriji se obrazuju dve ili više gradskih opština.

Statutom grada određuje se koje poslove opštine vrši grad, a koje gradska opština.

Grad Beograd

Član 118.

Grad Beograd obavlja poslove opštine utvrđene Ustavom i poslove koje mu Republika zakonom poveri iz okvira svojih prava i dužnosti.

Teritorija grada Beograda utvrđuje se zakonom.

Gradu Beogradu pripadaju prihodi utvrđeni zakonom, kao i sredstva za obavljanje poverenih poslova iz okvira prava i dužnosti Republike Srbije.

Grad Beograd ima statut kojim se određuje koje poslove opštine vrši grad Beograd, a koje gradska opština u njegovom sastavu i uređuju organizacija i rad organa Grada, kao i druga pitanja od interesa za grad Beograd.

Statut grada Beograda donosi Skupština grada Beograda.

Skupštinu grada Beograda čine odbornici izabrani na neposrednim izborima, tajnim glasanjem.

VII JEMSTVA USTAVNOSTI

Ustavnost i zakonitost

Član 119.

Zakon, statut autonomne pokrajine, drugi propis ili opšti akt mora biti saglasan s Ustavom.

Propis i drugi opšti akt republičkog organa mora biti saglasan sa zakonom.

Svaki drugi propis i opšti akt mora biti saglasan sa zakonom i ostalim republičkim propisima.

Član 120.

Zakon, drugi propis ili opšti akt stupa na snagu najranije osmog dana od dana objavljivanja, osim ako, iz naročito opravdanih razloga, nije predviđeno da ranije stupi na snagu.

Član 121.

Zakon, drugi propis ili opšti akt ne može imati povratno dejstvo.

Samo se zakonom može odrediti da pojedine njegove odredbe, ako to zahteva opšti interes utvrđen u postupku donošenja zakona, imaju povratno dejstvo.

Kažnjiva dela utvrđuju se i kazne za njih se izriču prema zakonu, odnosno prema drugom propisu koji je važio u vreme izvršenja dela, osim ako je novi zakon, odnosno propis blaži za učinioca.

Član 122.

Državni organi i organizacije koje vrše javna ovlašćenja mogu u pojedinačnim stvarima rešavati o pravima i obavezama građana ili, na osnovu zakona, primenjivati mere prinude i ograničenja, samo u zakonom propisanom postupku u kome je svakome data mogućnost da brani svoja prava i interese i da protiv donesenog akta izjavi žalbu, odnosno upotrebi drugo zakonom predviđeno pravno sredstvo.

Član 123.

Neznanje jezika na kome se vodi postupak ne sme biti smetnja za ostvarivanje prava i interesa građanina.

Svakome je zajemčeno pravo da u postupku pred sudom ili drugim državnim organom ili organizacijom koja u vršenju javnih ovlašćenja rešava o njegovim pravima i dužnostima upotrebljava svoj jezik i da se u tom postupku upozna sa činjenicama na svom jeziku.

Član 124.

Protiv rešenja i drugih pojedinačnih akata sudskih, upravnih i drugih državnih organa, kao i protiv takvih akata organa i organizacija koje vrše javna ovlašćenja, donesenih u prvom stepenu, može se izjaviti žalba nadležnom organu.

Zakonom se, izuzetno, u određenim slučajevima, može isključiti žalba, ako je na drugi način obezbeđena zaštita prava i zakonitosti.

O zakonitosti konačnih pojedinačnih akata kojima državni organi i organizacije koje vrše javna ovlašćenja rešavaju o pravima ili obavezama, odlučuje sud u upravnom sporu, ako za određenu stvar nije zakonom predviđena druga sudska zaštita.

Samo se zakonom može, izuzetno, u određenim vrstama upravnih stvari, isključiti upravni spor.

Ustavni sud

Član 125.

Ustavni sud odlučuje o:

1. saglasnosti zakona, statuta autonomnih pokrajina, drugih propisa i opštih akata s Ustavom;
2. saglasnosti propisa i opštih akata republičkih organa sa zakonom;
3. saglasnosti svih ostalih propisa, kolektivnih ugovora kao opštih akata i drugih opštih akata sa zakonom i drugim republičkim propisom;
4. sukobu nadležnosti između sudova i drugih organ;
5. saglasnosti statuta ili drugog opšteg akta političke stranke ili druge političke organizacije s Ustavom i zakonom;
6. zabrani rada političke stranke ili druge političke organizacije;
7. izbornim sporovima koji nisu u nadležnosti sudova ili drugih državnih organa.

Ustavni sud ocenjuje ustavnost zakona i ustavnost i zakonitost propisa i drugih opštih akata koji su prestali da važe, ako od prestanka važenja do pokretanja postupka nije proteklo više od jedne godine.

Član 126.

Ustavni sud ima devet sudija.

Funkcija sudije Ustavnog suda je stalna.

Predsednik Ustavnog suda bira se iz reda sudija na pet godina i ne može ponovo biti biran na istu funkciju.

Sudija Ustavnog suda ne može vršiti drugu javnu funkciju ili profesionalnu delatnost.

Sudija Ustavnog suda uživa imunitet kao i narodni poslanik.

O imunitetu sudije Ustavnog suda odlučuje Ustavni sud.

Član 127.

Sudiji Ustavnog suda prestaje funkcija kad to sam zatraži ili kad ispuni uslove za ostvarivanje prava na starosnu penziju. Sudija Ustavnog suda se razrešava dužnosti kad bude osuđen za krivično delo na безусловnu kaznu zatvora ili kad trajno izgubi sposobnost za vršenje funkcije sudije Ustavnog suda.

Ustavni sud obaveštava Narodnu skupštinu o postojanju razloga za prestanak funkcije, odnosno za razrešenje sudije Ustavnog suda.

Ustavni sud može odlučiti da sudija Ustavnog suda protiv koga je pokrenut krivični postupak ne vrši dužnost dok taj postupak traje.

Član 128.

Svako može dati inicijativu za pokretanje postupka za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti.

Postupak pred Ustavnim sudom pokreću državni organi, a drugi organi i organizacije, mogu ga pokrenuti kad ocene da su im prava i interesi neposredno povređeni aktom čija se ustavnost i zakonitost osporava.

Ustavni sud može i sam pokrenuti postupak za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti.

Član 129.

Ustavni sud odlučuje većinom glasova sudija.

Odluka Ustavnog suda je opšteobavezna i izvršna.

U slučaju potrebe, izvršenje odluke Ustavnog suda obezbeđuje Vlada.

Član 130.

Kad Ustavni sud utvrdi da zakon, statut autonomne pokrajine, drugi propis ili opšti akt nije u saglasnosti s Ustavom, taj zakon, statut autonomne pokrajine, drugi propis ili opšti akt prestaje da važi danom objavljivanja odluke Ustavnog suda.

Kad Ustavni sud utvrdi da propis ili drugi opšti akt republičkog organa ili drugi propis ili opšti akt nije u saglasnosti sa zakonom, taj propis ili opšti akt prestaje da važi danom objavljivanja odluke Ustavnog suda.

Član 131.

Postupak pred Ustavnim sudom i pravno dejstvo njegovih odluka uređuju se zakonom.

Ustavni sud uređuje svoju organizaciju.

Promena Ustava

Član 132.

Predlog za promenu Ustava može podneti najmanje 100.000 birača, najmanje 50 narodnih poslanika, predsednik Republike i Vlada.

O predlogu za promenu Ustava odlučuje Narodna skupština dvotrećinskom većinom od ukupnog broja narodnih poslanika.

Član 133.

Narodna skupština usvaja akt o promeni Ustava dvotrećinskom većinom od ukupnog broja narodnih poslanika i stavlja ga na republički referendum radi potvrđivanja.

Akt o promeni Ustava smatra se konačno usvojenim ako se za njega na republičkom referendumu izjasni više od polovine ukupnog broja birača.

Akt o promeni Ustava proglašava Narodna skupština.

Član 134.

Za sprovođenje promene Ustava donosi se ustavni zakon.

Ustavni zakon donosi Narodna skupština dvotrećinskom većinom od ukupnog broja narodnih poslanika.

Ustavni zakon za sprovođenje promene Ustava proglašava Narodna skupština.

Ustavni zakon stupa na snagu istovremeno s promenom Ustava.

VIII ODNOS PREMA USTAVU SOCIJALISTIČKE FEDERATIVNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE

Član 135.

Prava i dužnosti koje Republika Srbija, koja je u sastavu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, ima po ovom Ustavu, a koji se prema saveznom ustavu ostvaruju u federaciji, ostvarivaće se u skladu sa saveznim ustavom.

Kad se aktima organa federacije ili aktima organa druge republike, protivno pravima i dužnostima koje ona ima po Ustavu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, narušava ravnopravnost Republike Srbije ili se na drugi način ugrožavaju njeni interesi, a pri tome nije obezbeđena kompenzacija, republički organi donose akte radi zaštite interesa Republike Srbije.

IX ZAVRŠNA ODREDBA

Član 136.

Ovaj ustav stupa na snagu danom proglašenja.